

Ф. ГЛАУЗЕР

ЧАЮВАННЯ ТРЬОХ
ЛІТНІХ ДАМ

ЖЕНЕВСЬКИЙ
ДЕТЕКТИВНИЙ РОМАН

Харків
«Фоліо»
2014

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

1

О другій годині ночі площа Моляр пуста. Дугова лампа освітлює трамвайну зупинку з кіоском і кілька дерев, листя блищить, мов полаковане. Є й поліцай, що має охороняти ту пустку. Але поліцай нудиться й тужить за склянкою вина, бо він із кантону Во й вино для нього — символ батьківщини. Звуть поліцаю Малян, він має мідно-червоні вуса й від часу до часу позіхає.

Раптом перед трамвайною зупинкою з'явився молодик, — Господь його знає, звідки він раптом виринув. Одягнений в елегантний сірий костюм, — тільки волосся трохи скуйовджене, — він поводився дивно. Спершу скинув піджак, потім розстебнув шкіряний пасок, заточився і стояв у коротких кальсонах, видніли сині шовкові підв'язки для шкарпеток. Потім він зосередився на манжетних застібках, одна з них дзенькнула на бруківці, — аж тут поліцай Малян набрався духу, підступив ближче й запитав:

— Добродію, а що ви тут робите?

Молодик витріщив очі: зіниці його очей були дуже широкі, такі широкі, що годі й роздивитися колір райдужної оболонки. Крім того, він мав напрочуд застигли й непорушні риси обличчя. Поки поліцай Малян ще думав, чи молодик таки п'яний, той, напіводягнений, заточився більше, хапнув рукою повітря, не знайшов ніякої опори і впав, луснувши потилицею об бруківку. Потім лежав тихо, тільки гумові підбори його коричневих туфель вибивали тихенький марш по асфальту. Малян нахилився над молодиком і пробурмотів:

— Та він зовсім не п'яний, від нього не тхне ані вином, ані горілкою!

Потім похитав головою, підняв тіло й поніс на лавку, яка півколом огинала кіоск. Зібрав розкиданий одяг, ретельно склав його (яка гарна сіра фланель, думав він). Прочитав адресу кравця, пробурмотів: «З Лондона! Мабуть, один з тих іноземних дипломатів!» — і зітхнув, бо Ліга націй принесла самі тільки прикрощі в спокійне місто Женеву. Поки поліцейський ще й не знав до ладу, що робити в даному випадку: зателефонувати спершу до лікарні чи до комісара Пільвюї, почувся дедалі ближчі кроки і в сяєві дугової лампи постав літній добродій у крилатому чорному капелюсі; нижче вилискувала коротка сива борода.

— Що сталося, бригадире? — запитав літній добродій глибоким голосом. — Нещасний випадок? Можу я чимсь допомогти?

Літній добродій підійшов до простертого молодика, підняв великим пальцем верхню повіку й проказав:

— Дивовижно!

Потім узяв зап'ясток і вголос рахував удари пульсу, діставши з жилетної кишені плаского годинника. Малян стояв поряд і не знав до ладу, що діяти. Літній добродій, — певне, він лікар, і тоді все гаразд, — повертався, мабуть, від хворого, бо інакше б його присутність такої пізньої пори була б усе-таки підозріла. Можна навіть запитати, подумав Малян і відкашлявся, але, перше ніж він сказав бодай слово, озвався літній добродій:

— Ви хочете знати, хто я? Ось...

Дістав портмоне й витяг візитну картку. На ній був напис:

Louis Dominicé
professeur de psychologie
*à l'université de Genève*¹

— Мій любий бригадире, це отруєння. Найкраще зателефонувати зразу до лікарні, — проказав літній добродій.

---

¹ «Луї Домініче, професор психології Женевського університету» (фр.). — Тут і далі примітки перекладача.

Слова він вимовляв дуже виразно і при цьому повчально вимахував рукою. — Ви вже обшукали одяг? Документи є?

Малян збентежився. Він, здається, забув про свій обов'язок. Тільки тепер згадав про нього й вивернув кишені штанів та піджака: порожнісінькі.

— Звідки прийшов цей чоловік? — знову запитав професор.

На це запитання Малян теж не міг відповісти.

— Я роблю вам пропозицію, — мовив професор Домініче. — Я зателефону до лікарні, я маю там знайомих, і на мій дзвінок відреагують швидше, ніж на ваш. А поки я телефоную, ви можете оглянути туалет під цим кіоском. Може, знайдете що-небудь.

Цей добродій знає більше, ніж я, подумав поліцай Малян, але не наважився висловити свої думки вголос. У поліції він працював ще не довго, а до того ж професор справляє велике враження на простого чоловіка. Тому Малян слухняно обійшов трамвайну зупинку з кіоском, спустився сходами вниз і опинився в обкладеному білими кахлями приміщенні.

Там було дуже тихо, тільки навколо самотньої лампочки, яка горіла червоним світлом, дзижчали мухи. Зачинені двері з написом: «Відчиняються, коли вкинути монетку 20 сантиметрів». Усі двері, повз які йде Малян, мають ще другу, рухливу табличку, яка показує, що кабінка «вільна». Тільки останні двері прочинені, табличка відсунута, видніє щілина. Малян прислухається. Тільки мухи дзижчать. Віддиху не чути. Малян хоче обережно відчинити двері, аж тут їх розчахують зсередини, він хоче когось схопити, але твердий гострий череп б'є його в здухвинну ямку, — згодом, набагато пізніше, коли на курсах санітарів її назвали *plexus solaris*, сонячним сплетінням, він ще подумав: «Ага!», більш нічого, — і ось він уже гепнувся на кахлі. Та вирячені очі все-таки помічають картину: дві ноги, які зникають на сходах.

Ті ноги вбрані в білі тенісні штани.

Малян піднімається сходами, нагорі озирається: площа пуста. Зник, здається, навіть професор. Молодик на лавці

лежить із напівзаплющеними очима, він дихає з присвистом.

Та все ж професор тут! Його добре видно в телефонній будці, він жестикулює і збуджено говорить у трубку. Потім вішає і виходить.

— Ви тут нікого не бачили? — запитує Малян.

Професор хитає головою. Крислатий капелюх зсунувся йому на потилицю, сиве волосся полискує від поту. Ніч дуже душна.

— Бо там унизу я зіткнувся з кимсь! — каже Малян і притискає кулаки до здухвинної ямки.

— Ви поранені? — непокоїться професор.

Малян хитає головою. Потім розтиスカє зіцплені кулаки. З правого щось випадає на землю й металево полискує в світлі ліхтаря. Малян нагинається, пригадує, що, падаючи, він намацав щось долонею і його пальці мимоволі схопили ту річ. Тепер він розглядає її й дивується, бо ще зроду такого не бачив. Адже бачить десь двадцять дуже тоненьких і не довших за мізинець зв'язаних дротиків. Малян безпорадно подає ту в'язку професорові. Професор Домініче киває головою:

— Я знаю, що це, — сухо каже він. Витягає один тоненький дротик із в'язки, піднімає вгору й пояснює: — Їх уживають для очищення порожнистої голки, коли вона забила-ся, такими голками користуються морфіністи, щоб за допомогою так званого шприца Праваца ввести в організм розчинену отруту.

Поліцай Малян не зовсім тупий. Властива професорові виразна, впевнена манера пояснень, здається, спонукала його замислитись. Але що він має робити? Адже Малян тугодум. Як йому висловити підозру, — таки підозру, — що з цим літнім добродієм не все чисто? А втім, Домініче навіть не дає йому часу запитати.

— Санітарна машина, — каже він, — забере пацієнта якомога швидше. А я втомився. Ви вже знаєте, де мене можна знайти. Раптом я буду потрібний, до мене завжди можна звернутися. На добраніч.

Дивовижно, як тремтять пальці професора, поки він скручує собі сигарету з грубо покришеного французького

тютюну. Запалює і йде геть. Позаду нього непорушно зависає клуб диму в душному повітрі.

— Я навіть не запитав добродія, чи знає він цього молодика, — скрушно пробурмотів Малян. — Гаразд, нехай старий сам дбає про цю справу!

Насправді він не каже «справу», а вживає грубіше слово. А під старим розуміє комісара Пільвюї, чоловіка з широкою русявою бородою, який усе-таки має з поліцаєм Маляном одну спільну рису: комісар теж полюбає вина з кантону Во.

Тепер Малян знову сам, бо хворого на лаві можна не брати до уваги. Широка площа, незважаючи на яскраве світло дугової лампи, видається моторошною. Пусті вікна торговельних домів і контор лиховісно поглядають на Маляна, і він відкашлюється, щоб прогнати це враження, яке наганяє страх. Але будинки поглядають і далі. Нарешті чути, як дедалі ближче хурчить двигун, шарпнувшись, зупиняється авто. Це зелений закритий фургон із маленькими матовими шибками. Виходить якийсь чоловік, водій теж зіскочив зі свого місця.

З фургона виковзують ноші, хворого вкладають на них, хряпають дверцята, водій знову сідає на своє місце, лиховісно загарчав стартер, і Малян стоїть, присоромлений, у червоному сяйві задніх габаритних вогнів.

2

— Хворий багато марить? — запитав доктор Тевенос, витягаючи з вух дві затички з твердої гуми, які двома червоними каучуковими трубками з'єднані з чорним циліндриком, що лежав на голих грудях пацієнта.

— Власне, ні, — похитала головою сестра Аннета. — Тільки мимрить від часу до часу незрозумілі слова. Я майже впевнена, що вони англійські.

— Отже, англійські...

Доктор Тевенос, певне, тридцятип'ятирічний чоловік із ріденьким русявим волоссям, глянув у вікно, де видніли зелені листяні дерева. В палаті стояло тільки одне ліжко. Під стіною ясна біла раковина з двома білими кранами.